

Polnična v državi SHS paviljona.

Naročnina listu: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, četrt leta K 30—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150—. Inserati ali oznanila se za- računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravištvu sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krono.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvu je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govo: vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

77. številka.

Maribor, dne 13. julija 1921.

Letnik XIII.

Izpod goriškega solnca.

Miren pri Gorici, 6. jul.

Svoječasno, ko je bila naša se- verna narodna meja najbolj ogrožena, je hotela usoda, da sem jo po svojih skromnih močeh „stražil“ v „Straži“. Sedaj, ko je nas goriške Slovence prisodila rapalska pogodba Italiji, me je vrtnec življenja zanesel na solnčne plitvine ob naši Vipavi, ki se zdi še sedaj nekam preplašena od gro- zot vojne, ki so divjale ob njenih bre- govih. Takrat so goriškim Slovencem sijale ugodne zvezde in so njihove dehteče, globoko razorane njive obe- tale najboljših sadov. Naš sever je bil pa mračen in temen, njegovi hladni vetrovi so zastrupljali našo kri in kva- rili naš mozeg: bilo je tam težko ži- vijenje! Sedaj je narobe, sedaj je dru- gače in še precej drugače...

Pa kaj bi se človek prerekal s svojim kismetom. Kismet je kismet je rekel včasih v šali rajnik dr. Krok. Čeprav je v vzduhu marsikaj svinče- no težkega, se človek vendar koplje v razkošju našega goriškega solnca, ki radodarno siplje nanj svoje omamljive zarke.

Goriško solnce! Kdor je občeval z našimi ljudmi v begunstvu bo vedel, kako so hrepeneli po svojem goriškem nebu in goriškem solncu. Je tudi res nekaj nebesko lepega, ko naše solnce iz vedrin našega neba razsipno lije na drhtečo zemljo. In kolika prelest, ko se dviga zjutraj izza Vipavskih hribov in ko tone zvečer v nižavah proti sinji Adriji! Včasih je naše soln- ce res nekoliko preveč pekoče, toda to- tos niti te slabosti nima. V maju, ko še nisem bil tu, je bilo baje že neko- liko prevročje, sedaj pa je prav pri- jetno. Če kakšen dan vročina izjemo- ma bolj pritisne, ohladi navadno že drugi dan prijeten dež razgreto o- zračje.

Imamo pa drugo neprijetno vroči- no, ki nas bolj pali kakor naše solu- ce: vprašanje naše bodočnosti nam podžge mnogo neprijetnih, „vročih“ ur. Kako si zasigurati narodni obsta- nek in narodno posest; kako si pri- dobiti politične pravice in svobošči- ne, ki nam pritičejo; kako omogočiti ljudstvu kulturni napredek in ga ob- varovati gospodarskega propada; ka- ko mu vstvariti njegovi samozavesti in inteligenci primerno socialno ži- vljenje? To so zadače, ki čakajo na rešitev in vpijejo po delavcih.

Ne mislite pa, da se udaje- mo fatalizmu in čakamo prekrizanih rok na konec. Ne, ne! Zgornja vpra- šanja sem vrgel na papir, ker so ve- levažna in za nas življenskega pome- na. Hotel sem na ta način samo krat- ko, toda krepko označiti delo in bor- bo, ki čaka goriške Slovence. Umev- no in naravno pa je, da se takih da- lekosežnih vprašanj ne da rešiti od danes do jutri. Treba je časa, dela in požrtvovalnosti! Prvo pionirsko delo so pa naši agilni politični in kulturni delavci že zastavili pri vseh označe- nih problemih in ne brez uspehov. Zato in ker sem rojen optimist ne presojam našega sedanjega položaja tako črnogledno kakor bi mogoče kdo sklepal iz zgornjih mojih povdarkov. Prvi predpogoj je seveda, da se ved- no živo zavedate, da spadamo etnično k vam.

Dosedaj so goriški Slovenci pod novimi gospodarji preživeli in pretrpe- li že mnogo slabših položajev, kakor je trenutni. Lansko leto nam je grozi- la komunistično-italijanska poplava. Od vsepovsod so se vračali ljudje, ze- lo mnogo njih iz ruskega vjetništva, in so dobili doma same podrtije, ruše- vine in groblje, ter so bili obsojeni v barake. Naravno, da so bili zelo dov- zetni za utopistični boljševizem. Po- znam odličnega goriškega političnega in kulturnega delavca, ki je prišel iz ruskega vjetništva prepojen z boljše- viškimi idejami. Ko pa je stopil v re-

alno politično delo na Goriškem in presodil položaj, je takoj uvidel, da pomenja za nas komunizem narodno smrt. Slišal sem ga, ko je na javnem shodu, brez ovinkov priznal, da je bil ob vrnitvi iz vjetništva prepričan boljševik—komunist, da se je pa odpove- dal tem načelom, ker vidi, da so za goriške Slovence pogubonosna. Uni- čeni bi bili narodno, gospodarsko, kulturno in socialno, kajti vtopili bi se v rdečem morju italijanskega ko- munizma, ki je v prvi vrsti italijan- sko nacionalen in še le potem, daleč potem — mednaroden.

Enako kulturno-politično meta- morfozo, kakor ta prijatelj je napra- vil gotovo še marsikak drug Goričan.

Druge je spametovalo zopet dej- stvo, da je italijanska vlada tiste ča- se z vsemi sredstvi podpirala propa- gando komunizma. Med tem, ko se druge stranke niso smele ganiti, so prirejali komunisti javne shode in vršili najživahnejšo agitacijo. Bilo je preočividno, da podpira vlada komu- nizem samo z enim namenom: strefi odpor Slovencev! In to spoznanje je ljudi streznilo.

Tretje zopet je rešila njihova zdrava, globoka narodna zavest, ki so se je bili napili z maternim mle- kom in ki je pred vojno tako mogočno valovila preko naše dežele. Cutili so instinktivno zablodo in zmoto, ter so se je otresli.

Našel bi lahko še razne vzroke, ki so zajezili komunistično poplavo, toda naj zgornji zadostujejo. Dejstvo je, da za brezciljni komunizem med našim ljudstvom ni ugodnih tal. Vo- litve so to jasno dokazale. In kar je še bolj razveseljivo: po volitvah se je položaj še zboljšal. So vasi, v katerih je bilo še precej komunističnih volil- cev, kjer pa sedaj težko najdež člove- ka, ki bi se ne sramoval priznati, da je volil komunistično.

Zadnje mesec se je razpasla po Julijski Benečiji še druga nadloga: fašisti. Tudi na Goriškem jih pozna- mo. V čast naših ljudi pa moramo pribiti, da se je našla le v malokateri vasi propalica, ki se je dala vdinjati v službo nasilnega italijanstva. Ako pomislimo, da je ta služba nudila u-

godno materijelno stanje, brezskrbno življenje in še razne druge prijetno- sti, potem moramo značajnost naših ljudi še tem višje ceniti. Ker so pa, kakor rečeno, naši ljudje Judeževu službo z malimi izjemami odklonili, ni mogel postaviti fašizem korenin po deželi. Razpasel se je samo po Gorici in nekoliko po nekaterih večjih krajih, kjer je več uradniških in drugih priseljencev. Pri volitvah je pa fašizem v našem volilnem krožju doživel popoln poraz. S slovenskim delom Gorice je volila tudi Gorica in Furlanija, vendar niso dobili fašisti niti enega mandata. Kakor gotovo že veste, smo dobili mi Slovenci 4 man- date, komunisti pa enega. Gorica je tedaj v italijanski zbornici zastopana pravzaprav po Slovcu. Edino pra- vilno, kajti Gorica je središče sloven- ske Goriške.

S to volilno zmago in sedaj še z odločnim in spretnim nastopom naših poslancev dr. Wilfana in Ščeka v rim- ski zbornici, se je naš politični ugled znatno dvignil in naša samozavest okrepila.

Naj za danes zadostuje. Prihod- nje vam bom nekoliko pokramljal o naših kulturnih in gospodarskih pri- likah, ter o drugih zanimivosti — se- veda, če mi bo g. urednik dovolil.

Ko sem pred dobrim mesecem od- hajal preko meje nisem imel prilike, da bi bil vsem svojim številnim prijat- eljem in znancem stisnil roko. Pre- selitev celotnega tovarniškega inven- tarja naše „Cevljarske zadruge“ iz Vrbovca pri Mozirju v Miren je pov- zročila mnogo opravil. Slo je pa vse v redu in gladko, ter se zadruga že pridno pripravlja, da bo lahko tudi v bodoče točno in s prvovrstnim blagom postregla svojim starim in tudi novim odjemalcem onstran meje. Ker sem bil tedaj zadržan, da se od mnogih pri- jateljev nisem mogel posloviti, kličem vsem: Bodite iskreno pozdravljeni! Ohranite ljubezen, ki ste jo gojili do nas beguncev, še za nas, ki smo brez lastne volje italijanski podaniki! V mojih mislih si večkrat sežeta v roko jug in sever; naj bo tako tudi pri vas!

Polde Kemperle.

Nekaj o manifestu demokratske stranke.

Na večmesečni dopust je poslal Pašič poslance. Zeljo po političnem veseljačenju so začutili tudi demokra- tski poslanci in so izdali sedaj po že temeljitem oddihu 9. t. m. poseben ma- nifest na svoje volilce.

Sicer nima ta proglas demokrat- ske stranke nikakega pomena za nas Slovence in Hrvate, ker smo itak obo- ji proti demokratom in njihovemu ustav- nem skrupulu, vendar se ga hočemo dotakniti radi dejstva, ker bode iz nje- ga vsacega poštenega človeka: stran- karsko neosnovana megalomanija, po- polno nepoznanje ljudskega mišljenja in razpoloženja napram ustavi ter vi- šek policajdemokracije.

Strankarsko megalomanijo raze- deva ta manifest, ko se baha, da so stopili demokratje 28. novembra 1920 pred narod, iskajoč zaupanja. No, pri nas v Sloveniji ter na Hrvaškem so ga pač pri narodu iskali zamanj že tudi v letu 1920 pred konstituantnimi volitvami. Naložili so si glaso- ve le po politično najnezavednejših krajih Srbi- je in Makedonije, kjer je še leta 1920 zvalila volilce na demokratske liman- ce politična tradicija raznih srbskih političnih dinastij. A kljub ravnokar omenjeni ter namišljeni strankarski megalomaniji pa priznavajo demokra- tje vendarle v manifestu, da niso izšli iz zadnjih parlamentarnih volitev s tako močjo, kakor so računali. (Pred- vsem nikakor ne v Sloveniji in na Hrvaškem. Opomba uredn.)

Po besedilu demokratskega pro- glasa si domišljajo gospodje molilci JDS zlatega teleta, da spada sedanja

ustava med najsvobodnejše na svetu. Gotovo že radi tega, ker je bi- la naj bolj svobodno kupljena in za- sigurava svobodo samo demokratskim koritarjem in je „Tabor“ sam pisal o njej: „Gospodje, ki kujejo ustavo, si domišljajo, da je to ena najmoder- nejših, v resnici pa je ena najbolj na- zadnjaških, kar jih svet pozna.“ („Tabor“ štev. 123, od 3. jun. 1921).

Demokratska stranka je nadalje pogodila, vsaj tako je pisano v ma- nifestu, s svojim postopanjem stvarne želje (koritarske posameznikov. Op. uredn.) naroda in bo za to svojo poli- tično našla razumevanje in odobrenje v našem politično zavednem narodu. Ravnokar citirane besede so že vrhu- nec zaplankane megalomanije. Kako sta hrvaški ter slovenski narod raz- umela ustavo že koj pri njenem spre- jemu, je povedal dovolj dan prošlave ustave, ki ni mogel biti hladnejši kot je bil in še ono pičlo slavje, ki smo vi- deli po mestih, se je doigralo prisilje- no ter na pritisk policajdemokratskih oblasti.

Slednjič pa se dotakne policajde- mokratski manifest megalomanično pri- smojene osvoboditve kmeta, ki naj smatra demokratsko stranko kot svo- jega največjega prijatelja. Jugoslo- vanski kmet je in bo smatral demo- krate kot svoje najljutejše krvose. Saj našega kmeta ni nikdo v naši državi od prevrata sem do danes še tako izžel in do mala uničil kakor ravno koritarsko, preko vsacega ozi- ra egoistična policajdemokracija, ki

zlorablja kmeta le kot osla davčnih bremen.

Manifest naših demokratov pa razgalja tudi vso nagoto nepoznanja mišljenja in razpoloženja naroda na- pram ustavi.

Proglas hvalisa bahavo ustavo, ki je rešila vprašanje agrarne refor- me. Demokratje so že pač nalaše po- zabili (reče zamolčali), da se je na- rod, osobito oni v Bosni in južni Srbi- ji, ki je tiščal in porival demokratsko politični voz nekako tradicijsno, že dovolj uveril, kako je rešila ravno konstituenta agrarno reformo v Bos- ni. Ravno demokratje in radikali, ti glavni kovači ustave, so kupili ustav za agrarno reformo na račun kmet- skega davkoplačevalca in izplačali milijonske svote za turško veleposest, ki bi morala po pravičeno izvedeni agrarni reformi pripasti seljaku, ka- teremu je bila oropana s silo, brez- plačno.

Kakor so rešili demokratje vpra- šanje agrarne reforme pri kupčiji u- stave, tako ga bodo tudi po ustavnem sprejemu. In ravno tega, za našega južnega seljaka najzalogostnejšega dej- stva se narod zaveda, ker ve, da že in še bo plačeval ogromne davčne svo- te samo na račun agrarne reforme po demokratskem receptu.

Na račun ljudske nerazsodnosti grešijo demokratje v svoji manifesta- torični trditvi, da so doprinesli pri sklepanju ustave marsikatero žrtvo. Da, da žrtve, a ne na svoj kapitali- stični račun, ampak na kožo ter žep vseh davkoplačevalcev, ker so raz- kosali na oblasti slovensko-hrvaške pokrajine in jih tem potem izročili na nemilost korupcinemu bipokratizmu. Žrtve že zahteva in jih bo še več tir- jala sedanja ustava, a nikdar ne od demokratsko politične gospode, ampak od pomilovanja vrednega naroda iz vrst sedanje opozicije. Baš ravnokar omenjenega fakta se zaveda narod že danes.

Tretjič in slednjič se ponaha ma- nifest s policajdemokratskim režimom, ko pravi, da zasigurava ustava drža- vljansko svobodo. To ustavno svobo- do si bodo demokratje tolmačili ter u- dejstvovali po svoje ter zase, za vse druge male ljudi, ki mislijo malo dru- gače od dinastije Pribičević in Zer- jav, pa bodo imeli vedno pri rokah drakonske obznane, ali pa jih bodo skušali izvati potem od njih samih im- proviziranih zločinov. O svobodi od demokratskih elementov zverženega ustava ne bodo sodili in jo proglasili v manifestih demokratje, ampak pri- prosti človek, za katerim že stojita da- nes policaj ali žandar, da ga zatvo- rita za vsako svobodnejšo misel, kaj še le besedo ali celo dejanje.

Prav ob koncu manifestacijskega skrupuala so se pa demokratje sami zavedli, da so zaupali papirju preveč megalomanije, nerazsodnosti ter ne- vednosti ljudskih mas in so prikrpali proglasu še svoj resnici odgovarjajoč confiteor v besedah: „Demokratska stranka bo imela samo potem dovolj uspeha, ako se bo mogla nasloniti na zavedno, dobro organizirano in mno- gobrojno demokratsko vojsko v narodu“.

Organizirane politične vojske de- mokrati med narodom niso posedali pred in še manj pa po ustavi in s tem Amen na kamen!

Glede ravnokar v glavnih pote- zah obdelanega manifesta bi svetovali demokratom, da ga prevedejo v vse evropske jezike, kakor je to predla- gal z ozirom na ustavo samostojni kmet dr. Vošnjak, da bo zvedela ce- lotna Evropa, koliko megalomanije, nepoznanja naroda in ostudnega poli- cajrežima tiči v demokratsko skvarje- ni soli naše kraljevine.

Širite katoliške liste!

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Kako se kaj godi našim ministrom, ki se sede pri zeleni mizi v Beogradu, nam nič ne poročajo iz Beograda. Le o Pašiču smo zvedeli toliko, da se je njegov s kamni obremenjeni žolc malo pofotazil, da bo lahko še izvršil najnujnejše vladne posle — predre odide na oddih in letovišče.

Poslovniški odbor za zakonodajno skupščino se bo sestel dne 25. t. w., da nam ustvari nov poslovnik za zbornico. Poročajo, da je že izdelan načrt za ta poslovnik, ki je sličen onemu stare srbske skupščine.

V Beogradu se nadaljuje trgovska pogajanja med nami in Italijani. Porazgovori se sučejo samo o krog vprašanj: brodarstva, ribolova, in transporta blaga. Poročajo, da se ta pogajanja vrše z vso naglico in je upati na njih skorajšnji zaključek, se ve, pri priznani popustljivosti od naše strani.

MADZARSKA.

Madžari so dobili iz Pariza od vrhovnega sveta noto, ki jim naroča, da imenujejo 14 dni po uveljavljanju trianonske pogodbe odsek za do ločitev mej.

Madžarom se približuje končnoveljavnost razmejitvev in omejitvev od vseh strani. V očigled temu faktu se trudi ogrski državni upravnik pl. Horthy, da bi pregovoril stranke za nasilno korfiantyado in tako prisilil za veznike k razmejitveni popustljivosti v prilog Ogorom.

GORNJA SLEZIJA.

Gornješlezijske korfiantyade nikakor ne smemo smatrati končanim. Zavezniki so razpusili vse poljske in nemške dobrovoljce, od katerih so igrali osobito poljski glavni ustaški vlogi. Poljsko prebivalstvo v Gornji Slezijski sedaj sprejema razpusčene poljske dobrovoljce kot hlape, ki so orožje in municijo zakopali na njih samim znanih mestih. Iz ravnokar omenjenega dejstva je prejel ali slej pričakovati nove vstaje.

Kakor znano, se je moral g. Korfianty na pritisk Angležev umakniti iz spornega gornješlezijskega ozemlja. Sedaj pa zahtevajo Angleži od njega, da se še naj umakne za nek za sporazum določeno črto. Korfianty se ni uklonil tej novi angleški zahtevi, ker ima odločno na svoji strani Francoze.

IRSKA.

Na Irskem vlada že nekaj časa mir, ker gledajo irski sinlajnovci z znatnim zaupanjem na uspeh pogajanj med zastopnikom irske neodvisnosti De Valero in angleško vlado.

Politična poročila.

Vstop Jugoslov. kluba v vlado in demokratsko časopisje. Demokratski listi so kar posejani s tendencijskimi vestmi, kakor: Dr. Korošec v Beogradu, Jugoslov. klub vstopi v vlado itd. Ravnokar omenjene vesti so izmišljotina demokratov, katerim že gori pod vladnimi petami. Jugoslov. klub se sploh ne bo pogajal glede sodelovanja pri vladi, dokler se mu ne zasigura njegovo bojno geslo: za avtonomno in nedeljeno Slovenijo! Pašičevemu kabinetu se zopet puntajo gg. Turki in sedaj bi rad privabil pod svoje očeovsko mešetarsko okrilje naše poslance. Kaj se pravi, držati se za Pašičev vladni škric, bi znali pač povedati samostojni, ki so danes slabostojni generali brez armade, Pašiča in njegovih sicer polnih korit, varuj nas, o Gospod!

O hitrem razpustu zakonodajne skupščine nam znajo poročati iz Beograda. Pašičevi vladi se krha od dne do dne večina in se boji blamaže popolnega poraza pri prihodnjem parlamentarnem zasedanju. Demokrati so baje celo za vsiljenje novega volilnega reda in nato pa za takojšnji razpust parlamenta in za nove volitve. Bog jih usliši, potem bomo pri nas pomedi z demokrati do zadnje smeti. — Mogoče bo še ostalo kako samostojno gnojišče.

Demokratskemu časopisju je dokaj neljuba vest, da pride na Hrvatsko in v Slovenijo Stojan Protič, ki bo v družbi hrvatsko slovenskih opozicionalcev prirejal shode in skušal mčno utrditi opozicionalni blok, ki bi bil zmožen za Pašičevim kabinetom prevzeti vlado. Protiča so proglašali demokrati že za politično pokopanega in sedaj naenkrat se bi naj ta mož pokazal na Hrvatskem in v Sloveniji, kjer že vse vre proti koruptivnim vladinovcem. Radi verjame mo, da je vest o snovanju močnega opozicionalnega bloka pod mogočno in vplivno Protičev roko za vladinovec strah pred obračunom. No, pa zdaj so slavili vladni elementi sprejem ustava in že imajo dovolj zmag raztrobljenih, odkod strah pred rovarjem Protičem? Ne bo dolgo, pa se bo res srečal Protič z vladinovi pri Filipih. Obračun bo kratek in temeljit, ker je razmerje Radič-Protič malo drugo, kot Radič in žolčnolohi Pašič.

Ustava, katera ni izraz volje celokupnega naroda in ne ustvarja družabnega prava, je mrtva stvar na kosu papirja: ona umira s padcem tistih, ki so jo ustvarili. Tako sodijo o ustavi srbski kmetje, s katerimi so se v zemljeradniškem klubu družili naši slabostojnejši. Srbski kmet s to ustavo ni zadovoljen, slovenski samostojnejši pa jo hvalijo. Že vedo zakaj!

Luka Baroš prodana za Skader. V dobro informiranih beograjskih krogih se zatrjuje, da je rešeno vprašanje luke Baroš v korist — Italije. Na mesto Baroša dobi naša država Skader. Pašičeva vlada se pogaja z Italijani samo navidezno, da bi na ta način pokazala, češ, kako težavna je rešitev tega vprašanja. Vprašanje baroške luke je torej rešeno, Jugoslavija je zopet opeharjena. Slava Pašiču!

Kmetjski tabor za cel ormoški okraj se vrši v nedeljo, 17. julija pop. na Hardeku pri g. Hanzeliču. Sodelujejo naša društva, Orli, godbe in pevski zbori. Govorijo poslanci Jugoslov. kluba in drugi govorniki iz Maribora. S taborom je združena tudi narodna slavnost z raznimi zabavami. Dne 17. julija vsi v Ormož!

Čitateljem „Straže“!

Kmalu začnejo izhajati kot podlistek v „Straži“

„Gladiatorji“.

Angleški spisal Whyte Melville. Prevedel Paulus. Zgodovinski roman iz leta 70 p. Kr. Vršni se v Rimu in Jeruzalemu. Po vsebini in zanimivosti dosega Sienkiewiczjev „Quo vadis“. Podrobneje o vsebini se spregovorimo. Ker bo snov novega romana vse naše čitatelje zanimala, se obračamo do njih s prošnjo, naj sedaj poskrbijo, da se „Straža“ razširi med inteligenco po mestih pa tudi po deželi.

Dnevne vesti.

Končnoveljavnost imenovanje kraljevskih namestnikov. V zadnji seji ministrskega sveta je padla toozirna končna določitev. Imenovani so: Ivan Hribar za kralj. namestnika v Ljubljani, Gjurgjevič za Sarajevo in Demetrovič za Zagreb. Dosedanji predsednik slovenske deželne vlade, dr. Baltič, je imenovan za zastopnika kralj. namestnika in za načelnika oddelka za notranje zadeve v Ljubljani. Dosedanji podpredsednik Stefan Dobnik (samostojnež) je razrešen dolžnosti. Hribar bo likvidiral deželno vlado v Ljubljani, Demetrovič zemaljsko vlado v Zagrebu, slovensko in hrvatsko ljudstvo pa bo ostalo. Prišel bo čas, ko se bo to ljudstvo z legalnimi sredstvi maščevalo nad nasiljem beograjske vlade.

Ljubljanski župan potrjen. — Klub vsem intrigam slovenskih policajdemokratov je vlada potrdila izvolitev g. Antona Peska za ljubljanskega župana. V zanimivi „va banque“ igri so liberalci torej le pogoreli!

Kaj je SHS? Radikalcem Velika Srbija, demokratom korito in samostojna molzna krava, muslimanom begluk, zemljaradnikom zeleno polje, socialistom denarnica, Radiču uganaka, komunistom pa za sedaj še prekisló grozdje. Ljudski stranki je lepa, a tužna naša domovina. Nemcem, Madžarom in Italijanom je kamen s,

našim zunanjim „prijateljem“ pa deveta skrb.

Kako misli Šumadija o novi ustavi? „Poslanci, ki so se podali globoke med narod, pripoveduje Cuvarič“, med mase seljakov, bi odgovorili na moje vprašanje, kakšno je politično razpoloženje naroda, takole: — „Za ustavo se narod pravzaprav ne zanima, največja skrb mu je vprašanje vojne odškodnine“. To je pač najboljša obsodba tistih srbijskih državnikov, ki so v imenu tega naroda vsilili Hrvatom in Slovincem svojo ustavo. — Pred par dnevi je „Jutro“ pisalo, da so Slovenci „inferiorni“, da niti ne vedo, kaj je ustava. Hvalilo pa je srbski narod, ki se zaveda s ponosom sprejema ustave. Pač mala klofucica!

Kdo ima pravico? V samostojnem in demokratskem taboru je velika zmeda. Sami ne vedo, kaj hočejo. Le toliko se še spominjajo, da klerikalce morajo zatreti, kar se da, in da klerikalcem ne smejo nikdar prav dati. Dobro vedo, da zahtevajo klerikalci same pametne reči: avtonomijo, varstvo verskemu prepričanju in davek za kapitaliste, ker to je vendar vsakemu jasno, da kmet in delavec tako dolgo ne bosta lahko dihala, dokler milijonarjev država prav pošteno ne oskubi, in dokler se uradniško vprašanje ne spravi v pravi tir. Toda ker so klerikalci za vse te pametne reči, zato so samostojni in demokrati proti njim. Klerikalizem pač mora biti pobit, in če gre cela država v franže!

Slovenski in hrvatski demokrati so dobili nezaupnico od svojih srbskih tovarišev. Slovensko demokratsko glasilo so pač beležila vest o reviziji demokratskega programa, niso pa pripomnili, da je novoizvoljen odbor, ki bo to revizijo vršil, sestavljen iz samih Srbov. Tokrat se na Žerjave, Wilderje in Demetroviče niso zanesli. Program demokratske stranke bodo revidirali Srbi. O naših in hrvatskih demokratih so si najbrže mislili: „Ustava je pod streho, sedaj jih ne rabimo več, kajti v Sloveniji in na Hrvatskem itak ne predstavljajo nikogar“. — Zamorec je svojo dolžnost storil, zamorec lahko gre!

Samostojni uspehi v ustavotvorni skupščini so res velikanski, n. pr. kancelarparagraf in centralizem. Predlagali so nekoč tudi, naj bi dobili volilno pravico poslance odstaviti, odpoklicati, kadarkoli niso več zadovoljni z njimi. Ta predlog je sam na sebi sicer malo čuden, a za enkrat je silno škoda, da ni obveljal. Če bi se to zgodilo, gotovo bi bili že vsi Samostojni in demokrati odpoklicani. Res obzalujemo!

Kdo spada med državotvorne elemente? Sarajevski židje, ki so svoječasno razobešali črno-rumene, sedaj pa srbske zastave, ker se „jugovinskih“ in separatističnih sramujejo. Pohvalil jih je Cokorilo, v zaščito pa jih je vzela tudi „Srpska Riječ“.

Zadeva atentata na regenta se vleče kot kača po celi naši južni kraljevini. Vsaki dan nove aretacije, nove izpovedi, novo izkopavanje bomb, orožja itd. Dosedaj je baje pod ključem že nad 700 oseb in preiskovalna oblast zahteva od dne do dne v izročitev nove osebe. Celotno časopisje sedaj govča na izpovedi zaprtega soboslikarja Mojzesa, ki je izpovedal, da so bili že leta 1920 osnovani teroristični komiteji v Zagrebu, Sarajevu, v Ljubljani, Skoplju, Nišu in Kragujevcu. Ti komiteji so baje imeli svoje pododseke in so zasledovali cilj: zrušiti sedanji družabni red. Propagator in glavni kolovodja teh terorističnih koristorističnih komitejev je bil po izpovedi zgoraj omenjenega Mojzesa komunistični poslanec Kovačević. Povest o snovanju terorističnih pododborov zna samo g. Mojzes, med tem ko zanikajo njegovo izpoved vsi drugi aretiranci. Malo čudno je, da znata o celi komunistični zaroti vse Stejič in Mojzes, med tem ko drugi tajijo ali molče.

Pri komunističnem zapletljaju z atentatom na regenta bodo najboljšje odrezali: socialni demokrati, ki bodo pri tej priliki pobasali komunistične ne. V Beogradu je že policija prodala delavske domove, tiskarne in knjigarRadnički dom, knjigarno in tiskarno Tucovičevu socijema Lapčeviću in Jovanoviču.

„Jutro“ v album. Dnevnik liberalnih mladincov je v 162. številki na prav nekusen in neumen način apo-

strofiral Deržičeve besede v „Unio- au.“ V zabavo našim čitateljem pričujemo zadnji stavek notice, s katero so dosegli jutrovcji višek vsega klebe, plazujta pred belgrajskimi čokorilovci „Jutro“ piše: „Deržič ve, da bi se „prečani“ za vedno morali sramovati, ako bi v konstituenti ne imeli vsaj Ribarja, Kukoveca, Pribičevića, Žerjava, Demetroviča in še nekaj drugih ličnosti (jutrovcji so se že posrbili, ker ne vedo, da imamo svoj slovenski izraz, ki se glasi: osebnosti), ki so s svojo sposobnostjo in neumornim delom bistveno pripomogli k sprejetju ustava.“ Mi smo pa drugega mnenja in pravimo, da se ves hrvatski in slovenski narod sramujeta demokratskih korifej, Dr. Kovačeve plitvosti, njegove neumne medklice v konstituenti in še bolj neumne izjave napram urednikom svojega lajžurnala si bo slovenski narod ocbro zapomnil. O agromerkursivu Žerjavovem pa sploh ne govorimo, kar je škoda za papir. Pribičevićovo urednikovanje pri zagrebškem „Srbobranu“ je ostalo Hrvatom, še v živem spominu. Človek, ki je vedno zagovarjal velesrbsko koncepcijo, pač ne bo uel Slovencev in Hrvajov ljubezni do države. Sodbo o Juraju Demetroviču pa si naj slovenski liberalci ogledajo v zagrebških listih. Gospodje okoli „Jutra“, pomnite srbski pregovor: „Svaka sija do vremena!“

Aera Dekanič in „Taborova“ zavijanja. V predzadnji številki našega lista smo se bavili v uvodniku z afero sarajevskega poštnega ravnatelja, Dekaniča. „Tabor“ se je nad tem zelo spodtaknil. Naknadno pa se konstatiramo sledeče: Preiskavo proti Hrvatu Dekaniču, ki ni ničesar zakrivil, je vodil srbski radikalec g. Popović, isti Popović, katerega je radikalna stranka svoječasno kandidirala za — poštnega ravnatelja. Sedaj je g. Popović vodil razpravo proti Dekaniču. Istega popoldneva, ko je Popović Dekaniču javil, da je suspendiran, se je slehjni zameraval odpeljati v Beograd. Popović mu je na kolodvor postal narredjenje o suspenzaciji s pripombo, da je mora podpisati. Ker Dekanič tega ni hotel storiti, so ga prisilili s pomojo železniške policije. — Kaj takega je mogoče v „svobodoljubni“ državi?!

Zakaj je odstavila ljubljanska demokratsko-samostojna vlada gerenta v Dolnji Lendavi B. Sever? Demokratsko časopisje je še pred kratkim lagalo javnosti, zakaj vse je morala ljubljanska vlada odstaviti od gerentstva g. Božidarja Sever. Sedaj se le izvemo iz interpelacije prekmurskega poslanca Kikla na notranjega ministra, da je tritolj Baltič, Ravnikar, Ribnikar, odslevil Severa iz enega in edinega razloga: Sever agitira samo za eno stranko (SLS). Ali ni ta podkrepitev odstranitve od gerentstva višek politične demokracijskega nasilja? Zato, ker je g. Sever vnet pristaš SLS, ki ni zagrešil kakor priznava ljubljanska vlada sama, nič drugega, pa je bil pognan kot gerent. Tako početje vendar presega celo obznanski režim naših političnih nasilnežev. Gospod poslanec Kiekl zahteva od notranjega ministra, da ta orizna nepostavno odstranitev Severa in da se ga zopet vzpostavi na gerentsko mesto v Dolnji Lendavi.

Sokolskem izletu v Osijek ni pisalo in poročalo demokratsko časopisje niti toliko kot svojčas o mariborskem orlovskem taboru. Vsekako je ta kratka pisava o tako „eminentni“ prireditvi kot je bil sokolski polet v Osijek pri blebetavosti liberalne žurnalistike sumljiva in kaže na razdvoje med brati Sokoli. Brat starosta Pivko o osješkem izletu rajši predava na Pragarskem... Demokratsko časopisje se rajši bavi s protidržavnimi elementi, ki nečejo preveč poročati o atentatu na regenta in je pozabilo na Osijek...

Sokol se podržavi? Zadnji čas se piše o tem, da bo morala prevzeti država Sokola pod svojo zastavo. Torej poleg vojaštva, uradništva, orožnikov in morda tudi dobrovoljčev zdaj še Sokol! Kake si to predstavljajo veljavne osebe, ni znano. Ali naj država kupuje Sokolom uniforme, telovadno orodje, zida domove, plačuje vaditelje in prireditve? Če se to zgodi ni dvoma, da bodo šli davki visoko gor, navdušenje za državo pa med ljudstvom močno dol. In sploh, ali naj gremo nazadnje vsi v kasarne? Soko-

tu tudi mora slaba presti, da ne more več stati na lastnih nogah, ampak se zateka pod varstvo države. Če sedanja vlada kaj takega sklone, bo zopet en vzrok več, da jo vržemo čim prej. Sokol, kakoršen je sedaj, je deloma naravnost protiverski, deloma hinavski, deloma pa sam ne ve, kaj hoče in kakšna pravila bi si dal.

d **Enostranska mrznja.** Kakor že smo poročali, je „Sokolski savez“ ob priliki osješkega leta izključil tako-zvane „krankovce“, ki se zbirajo v Zagrebu pod okriljem „Sokolskega društva na Wilsonovem trgu.“ Padale so ostre besede proti hrvatskim „separatistom.“ V „Hrvatski obrani“ pa čitamo, da se udeležijo proslave kraljevega rojstnega dne v Osijeku med drugimi korporacijami tudi „Sokolsko društvo“ in „Srpski Sokol.“ Našim tbera'cem žilica pač nikdar ne da miru. V vsakem Hrvatu vidijo „državi nevaran element“, srpskega separatizma, oziroma šovinizma pa še dosedaj niti v enem listu niso obsodili! Hic Rhodus!

d **Prisilne tečaje** za srbohrvaščino bo vpeljala belgrajska vlada na predlog prosvetnega oddelka deželne vlade za Slovenijo. Tečaji se bodo vršili po vseh 15 mestih Slovenije. Poučevali bodo Srbi in Hrvati. Teh tečajev se bodo državni uradniki morali na migljaj od zgoraj sigurno udeležiti. Kakor da bi naša slovenščina bila manj vredna nego srbohrvaščina! Gorje slovenskemu kmetu v tistem času, ko bodo liberalni uradniki v državnih uradih že dobro obvladovali srbohrvaščino! Spominjamo se časov, ko se ga je nahrušilo z odurnim: »Ich versteh' nicht! Sprechen Sie deutsch!« Zna se zgoditi, da se mu bo zabrusilo: »Govori srpski, da te razume čitavi svet!« Slovenski liberalci so bili in ostanejo klečaplazci in petolizci. Ko bi še živel Cankar...

d **Zrtev centralizma.** »Obzorje« piše: »Na predlog šefa belgrajskega presbiteria sta pozvana predstojnika zagrebskega in ljubljanskega dopisnega urada v Beograd, kjer se bo vršila konferenca, na kateri se bo razpravljalo o centralizaciji poročevalske službe za vso kraljevino. Zagrebški in ljubljanski dopisni urad izgubita svojo neodvisnost in postaneta podružnici belgrajskega presbiteria, ki je znan radi svoje slabe organizacije in osobja. Vse v Beograd! To je parola centralistov.

d **Lepa izjava.** Iz Smarja pri Jelšah nam javljajo: Zadnji »Kmet. list« poroča, da je v občini Smarje pri Jelšah izvoljen župan — samostojnež. Ker bi to mogel biti le podpisani — v trgu še doslej župana niso volili — izjavljam, da nisem bil in nikdar ne bom pristal kake druge stranke ko naše krščanske SLS. To vedo dobro vsi Smarčani, zato priporočam »Kmet. listu«, naj prime lažnjivega svojega dopisnika za ušesa, če ni res, da »gliba vkup štrih«.

Matiija Jecl, župana.

d **Policija in literarna društva.** Nedavno se je vršila skupščina „Društva hrvatskih književnikov“. Prisotstvoval je policijski agent, ki je pazljivo prisluškoval razpravam o knjiž. problemih ter si s svinčnikom vedno nekaj beležil. „Hrvatska Obrana“ pri-

stavlja: „To že ni več avstrijanščina-kajti to se ni dogajalo niti za časa Metternicha, Bacha ali Schmerlinga; to je z azijskim duhom navdahnjena balkanščina. Kmalu se nam bo zgodilo, da bodo žandarji nadzorovali naša izobraževalna in druga kulturna društva! Pribečević je res mojster v zasledovanju „crnožutih elemenata“.

d **Zastopniki** naše kraljevine bodo začeli v prihodnjih dneh pogajanja s Francijo v svrhu trgovske pogodbe med nami in Francozi. Bogzna koliko trgovinskih pogajanj se je že vršilo med našo državo in sosednimi, a doslej nisimo mi občutili niti najmanjše dobrote in koristi od teh pogajanj. Mi poznamo samo pogajanja, a njih udeležitev nam je pa postranska stvar. Smo pač vajeni kot že precej balkanizirani, da veliko govorimo in se radi pogajamo, a na dobrobit in koristi teh pogajanj pa smo navajeni čakati.

d **Celo Wranglovo armado** bomo dobili počasi k nam v našo kraljevino. Časopisje poroča, da se še potepa po galipolskem polotoku kakih 12.000 wranglovcev, ki so se seve po vzgledu svojih prednikov obrnili v Beograd, da bi smeli osrečiti s svojo naseljivijo Jugoslavijo, ker jih Francozi nočejo podpirati radi brezdelnosti. Beogradska vlada bo gotovo pokazala tu- tokrat svoje usmiljenje na račun, a brez dovoljenja davkoplačevalcev, in bo naselila še ta preostanek wranglovcev po naši domovini. Ruski begunci bodo gotovo še mogočen državotvoren element!

d **Fašisti** teroristi se imajo po Istri vedno svojo moč. Fašisti so dekretirali istrske župne urade, da se morajo posluževati odslej istrski župniki kot uradnega jezika latinščine ali italijanščine. Pričakujemo, da bodo tudi slovenski fašisti stopili pred naše slovenske župne urade in zahtevali cirilico kot cerkveno uradno pisavo in srbohrvaščino kot uradni jezik. Opic je povsod dovolj!

d **Žurnalistična** stolica v Pragi. V Pragi otvorijo še v tem letu žurnalistično visoko šolo, ki bo priključena juridični fakulteti Karlove univerze. Žurnalistične stolice smo res že potrebni. Z njeno ustanovitvijo so napravili Čehi važen korak naprej. Upajmo, da vzgobjo na omenjeni visoki šoli tudi naš novi novinarski stalež.

d **Mednarodni kongres** katoliške inteligence v Pragi se je že pričel. Pred otvoritvijo kongresa je bil pozdravni večer zastopnikov iz vseh držav: Francije, Anglije, Belgije, Španije, Portugalske, Italije, Jugoslavije, Nizozemske in Ukrajine. Že ob priliki pozdravnega večera so govorili razni odlični govorniki, ki so naglašali bistveno edinstvo vseh katoliških narodov. Najbolj prisrčno so bili od vseh zastopnikov kongresa pozdravljeni Francozi.

d **Prispevek** k gospodarski neodvisnosti češkoslovaške republike. »Moravsko-šlezjski vestnik« poroča, da si Hugo Stinnes želi pridobiti vitkoviške železarne in livarne, ki naj bi se finančno spojile s salgotarijskimi in rimamsurmonjskimi obrati, radi katerih se je Stinnes glasom »Az Ujsaga« že pogajal z budimpeštanskimi bankami.

Naše šume in češkoslovaška industrija bo prav kmalu zlezla pod sindikat nemškega mogočnika.

d **Spomenik** na Hartmannswerkopfu. Francozi so sklenili, da postavijo v osvobojeni Alzaciji na bivšem Hartmannswerkopfu velik spomenik v znak francoske „zmage.“ Spomenik bo izdelan v obliki grobnice na terasi in s 45 m visokim križem. Izdelali ga bodo po načrtih strasburškega u-metnika Pirre. Pod križem bodo stal simboličen kip — Francija — ki privija Alzacijo in Loreno — svoji hčerki — na svoja prsa.

d **Prieški** srednješolci uprizorijo v nedeljo, dne 17. t. m. v St. Jurju ob Ščavnici v prostorih gosp. Repenška Meško dramo »Mati«. Čisti dobiček je namenjen mariborski dijaški kuhinji. Dijaki pričakujejo obilne udeležbe.

Štajerski Slovenci na Gorenjskem.

Romanje, ki ga je organizirala mariborska SKSZ k Mariji Pomagaj, je izvrstno uspelo. Vozila sta dva posebna vlaka, prvi iz Maribora, drugi iz Celja. Na obeh vlakih je bilo okoli 2500 romarjev iz vseh delov Slov. Štajerija. Mnogi so se pripeljali še z drugimi vlaki, Savinčani pa tudi z vozovi. Romanje je vodil č. g. dr. Ant. Jerovšek. Južna železnica nam je šla zelo na roko, je dovolila polovično vožnjo, a država pa ne. Tje in nazaj smo se vozili brez vsake nezgode. Na Brezjah so nas prijazno sprejeli. Saj Stajercev že, odkar je vojska izbruhnila ni bilo več v večjem številu na Brezjah. Hiše so bile okinčane z zastavami, pred cerkvijo pa so nas pozdravljali zeleni mlaji. V romarski cerkvi smo se najprvo poklonili Mariji, nato pa je čadramski župnik č. g. Franc Hohnjec imel prvo pridigo. Kot drugi je govoril zvečer č. g. župnik Gomilšek. Slovesne večernice in veličastno rimsko procesijo je vodil č. g. Franc Hohnjec, ki je tudi opravil drugo jutro prvo slovesno sv. mašo. Pridigo v jutro 12. julija je prevzel č. g. Evald Vračko, župnik šentiljski. Nad 3000 oseb je ta dan sprejelo od 2. ure zjutraj do odhoda sv. obhajilo. Vse se je vršilo v najlepšem redu. Mnogi romarji so že 11., drugi pa 12. julija obiskali bližnji Bled. Velikan Triglav v ozadju je bil skoro ves čas, kar smo bili na Gorenjskem jasnega lica, t. i. brez meglene kape. — Po končanih cerkvenih slovesnostih v terek predpoldne se je vršilo na obširnem prostoru pred cerkvijo na Brezju veličasten političen shod naše Slovenske ljudske stranke. Vlada je poslala na shod tudi posebnega komisarja, kateremu nepopisno navdušenje na shodu zbranih tisočev Slovencev in Slovenk očitno ni bilo všeč, kajti zrl je srpo pred se. Shod je otvoril kmetijski poslanec naše Slovenske ljudske stranke krajski kmet Stanovnik in je istemu tudi predsedoval. Kot prvi je govoril naš narodni poslanec prof. dr. Hohnjec. Orisal nam je v jedrnatih besedah borbo naših poslancev v Beogradu za ustavo, ki bi zadovoljila vsa tri

plemena v naši državi. Toda z nez-natno večino 13 glasov smo dobili u-stavo, ki pa je zelo slaba in ne za-dovolji razen kupljenih glasov libe-ralcev in samostojnežev ne sloven-skega, ne hrvatskega in tudi ne srb-skega ljudstva. (Iz stotine grl zaori-medklic: tej izdajstvo samostojnežev.) Ustava je sicer bila sprejeta in mi se ji moramo pokoriti, toda zoper to u-stavo, ki nam je dala „kancelpara-graf“ in hoče oropati našo katoliško Cerkev svoje prostosti, se bomo z vse-mi postavnimi sredstvi borili, če tudi treba zadnjega zdihljaja, kajti kato-liška Cerkev ni nikdar bila in tudi nikdar ne bo in ne mara biti sužnja države. (Dolgotrajno, navdušeno plos-kanje in klici: Tako je!) Za dr. Hohn-jecem je govoril naš krajski kmet-ski poslanec Stanovnik. Govornik je povdarjal izdajstvo samostojnežev, ki so pred volitvami v konstituanto obe-tali na svojih shodih, da se bodo bori-li za avtonomijo. Toda bili so od vla-de podkupljeni, dobili so ministrske stolce, podpredsedniška mesta in še več družega, padli so našim poslan-cem v borbi za avtonomijo v hrbet in so glasovali za ustavo, ki je krivična in sovražna katoliški Cerkvi. (Med-klici: podkupljeni izdajalci — Ehfajali, tej samostojneži, proč z njimi!) Go-vornik je orisal v svojem nadaljnem izvajanju samostojneže v pravi luči. Doma na shodih se hlinijo kot verni, pobožni in katoliški Cerkvi udani lju-dje, tam doli v Beogradu pa obklada-jo naše slovenske poslance-duhovnike z najgršimi psovkami, kakoršnih niso zmožne nobene druge stranke, o naših skofih in o naši duhovščini raz-sirjajo take gorostasne laži, da se mora zgražati nad takim početjem vsak pošteno misleč človek. (Medklici: proč s samostojnimi farizeji!) Sklepno je še govornik podal zagotovilo, da se bodo poslanci borili zoper krivično u-stavo z vsemi postavnimi sredstvi, a ljudstvo pa naj pri prihodnjih volit-vah temeljito obračuna s samostojni-mi izdajalci. Izvajanjem govornika je sledilo navdušeno in dolgotrajno pri-trjevanje. K besedi se je nato oglasil ravnatelj tiskarne sv. Cirila v Mari-boru, ki je romarjem pojasnil v polju-dnih besedah, kako sedanja liberalna vlada neguje sokolstvo in mu daje raz-ne ugodnosti za vožnjo po železnicah, a nam pa daje živinske vagone, v ka-tere se moramo stlačiti. To so sadovi centralizma in liberalizma! (Medklici velikega ogorčenja!) Za njim je govo-ril kmet Mlinar iz Posavja, ki je go-voril o gospodarskih zadevah in posl. Brodar o splošnem političnem položaju, nakar je bil politični shod ob ne-popisnem navdušenju vseh prisotnih zaključen. — Po shodu so se še vršile cerkvene slovesnosti do 11. ure, na-kar smo se odpravili zadovoljni in ve-seli na postajo Otoče. Srečno, brez nezgod smo se vrnili na svoje domo-vo.

Iz Maribora.

d **Mariborski župan** potrjen. „Jutro“ poroča, da je ministrski svet v

Belo zlato.

Zgodba s Pohorja. — Napisal J. T.

(Dalje.)

„No, ta pogoj se je menda že iz-polnil!“ se je šalil Andrej.

„Oče tudi pravijo, da že.“

„Seveda! Saj ni težko uganiti, da je železnica tista železna kača — in železni pajek je tudi že prepredele s svojo pajčevino, brzojavno in električno žico ves svet. Torej bi bil čas vse-kako že blizu, da se najde zlato, — ako ni hudomušna vila stavila še ka-kega drugega pogoja“, jo je dražil — „kajti meni se zdi, da mi iz kakršne-gakoli vzroka niste hoteli vsoga po-vedati, kar veste —“

„Res da ne vem ničesar več!“ je dejala in povsila oči. „Sicer pa mislim, da — da še ni prišel tisti, ki — ki bi — ki bi našel zlato —“

Zardela je in izpod njenih dolgih trepalnic je začel Andreja otožen in plah, vprašajoč pogled, da mu je srce vztrepetalo.

Dvignila se je.

„Pozno je že! Domov moram! Po-grešali me bodo!“

Naglo se je poslovila, komaj da i- je še podal roko in zaklical za njo: „Na svidenje!“, pa je že odhitela po strmini.

Tudi Andrej se je počasi spravljal domov. Aničino pripovedovanje mu je zbudilo živo zanimanje. Spomnil se je, da mu je tudi mati nekaj pravila o prerokovanju planinske vile. In takrat je mladi Drejček napeto gledal v vodo in po soteski, kedaj bo prišla lepa vila in mu pokazala zlati zaklad. — S čisto drugačnimi očmi pa je inženjer Andrej danes gledal skalnato sotesko in divji potok. Zamišljen je obstal na pečinah sredi vode, zrl v neukročene valove, ki so s toliko silo hiteli navzdol po strmini in dejal:

„Naši Pohorci z bistrimi očmi o-pazujejo naravo in njene sile. V pre-rokovanju planinske vile tiči jedro res-nice. Utegne se res zgoditi, da se bo našlo v Radoljci belo zlato.“

Počasi je stopal po strmini proti domu in snoval podletne načrte in de-lal previdne račune.

III.

Dan za dnem je prihajal Andrej v samotno sotesko, dan za dnem je sto-

pal preko opolzlih kamenov, poležaval cele ure pod senčnato skalo in gledal deroči potok in bele pene, ki so butale ob pečine. Razmišljal je in delal je naklepe in načrte ter čakal, da bi zopet prišla Anica.

Pa ni je bilo.

Teden dni je že ni videl in dolgčas se ga je loteval, — Anice mu je manjkalo.

Andrej se je dobro zavedal svoje-ga nagnjenja do Anice.

Resnoben, trezen človek je bil in resno je presojal svoje razmerje do nje. Čuvstva zanj niso bila igrača in sklep je zazorel v njem, da mora čim-preje govoriti z njo.

K temu ga je gnalo tudi še nekaj drugega. Čul je bil namreč, da se pri Aniči ženi bogati vdovec Miha, Smrekarjev sosed. Anica da se ga sicer brani na vso moč, so mu pravili, pa da jo oče neprestano sili. Zvedel tudi je, da Lodi Anica vsa pobita in otožna okrog in da ravno te dni starikavi Smrekar najhuje pritiska nanjo.

Smilila se mu je, pa vmes poseči ni smel in ni mogel, dokler ni govo-

ril z njo. In tudi če bi mu bila Anica naklonjena, je bilo mogoče, da mu bo ošabni Smrekar pokazal vrata — nje-mu, ki je bil zanj le kočarjev sin ter nepoznan tujec.

Pa kako priti do Anice?

K Smrekarju ni hotel iti, v sotesko pa Anica ne bo več tako kmalu prišla, je razmišljal in nekega dne za-sodil, da bo najbolje, ako jo poišče tu doli pri Smrekarjevem mlinu.

Pa: dni je šel zastoj mimo. Ni-kogar ni bilo, samotni je ležal mlin v gostem smrečju in voda je brez dela hitela po žlebil in grmeče padala v globoki jarek pod kolesjem.

Nekega popoldne, prazniki so se bližali, pa je mlin veselo ropotal. Že od daleč je čul Andrej njegov glas.

Strpni je s ceste k vodi in si ogle-doval žlebove in kolesa. Vrata so bila odprla.

Mlad, krepek fant se je prikazal na pragu. Obleka mu je bila bela od moke in lica se mu je razveselilo, ko je zagledal Andreja.

Aničin brat Janez je bil, Andrej ga je dobro poznal.

(Dalje prihodnjic.)

svóji seji dne 11. t. m. potrdil izvoli-
te v g. Grčarja kot župana mesta Ma-
ribor. Iz vsega srca se veselimo, da
je naša štajerska trdnjava dobila po
preobratu svojega prvega župana.
Konec je liberalnega terorja na ma-
gistratu, Pfeiferji žalostnega spomina
se ne bodo več vrnili! Zmagala je
ideja pravičnosti nad krivico, zmaga
la je socialna misel — saj smo tudi
mi krščanski socialisti — nad libe-
ralnim frakarstvom, posebno veselje
pa nas prešinja ob misli, da je v Ma-
riboru zmagala volja ljudstva. Novi
župan je od vlade potrjen, sedaj je še
treba prisega. Novi župan bo zapri-
sežen v soboto.

d Karlova „nesreča“ ob Piavi in
„Straža“. Zadnji „Tabor“ nas dolži,
da je svoj čas posvetila „Straža“ Kar-
lovi nesreči ob Piavi cele kolone, a
atentatu na Aleksandra pa kratka,
suha dejstva. V očigled tej „Taborovi“
trditvi konstatiramo, da so taisti go-
spodje, ki sedaj pišejo v „Tabor“, za
časa Karlove „nesreče“ ob Piavi še
platno tržili, jih ni bilo niti v Mari-
boru, toraj tudi „Straže“ niso čitali.
Totiko otročajem, ki pišejo v list, sa-
mo da prostor izpolnijo!

d Upravništvo „Tabora“ koman-
dira mestne uslužbence. Ko je začel
Pfeifer, vladni komisar žalostnega spo-
mina na mariborskem magistratu, s
svojo pogubonošno demokrasko poli-
tiko, je hodil nek agitator iz „Marib.
tiskarne“ od urada do urada, iz ene-
ga mestnega podjetja do drugega, in
je silil mestne uslužbence in celo ubo-
ge delavce, da si morajo naročiti „Ta-
bor“ (poprej „Marib. Delavca“). Mno-
gi so to res tudi storili. Nek uslužbe-
ne je te dni pripovedoval članu na-
šega uradništva, kako so ga pri upra-
vništvu „Tabora“ pestili, če ni naroč-

nine redno plačeval. Grozili so mu,
da bo slabo zanj, ako bi lista več ne
plačeval. In ubogi mož je bil prepri-
čan, da zgubi kruh, ako slepo ne u-
boga demokratov. To so zares demo-
kratska sredstva! Mariborčani, kako
bi neki izgledalo v našem mestu, ako
bi bili prišli na magistrat ljudje iz
Mariborske tiskarne in demokrasko
kompanije?

d Zrelotni izpit na ženskem učiteljsku
č. šolskih sester v Mariboru. Od 7.—9. t. m. so se vršili zrelotni
izpiti na imenovanem zavodu pod pred-
sedstvom deželnega šolskega svetnika
dr. J. Bezjaka. Dve kandidatini Kar-
ničnik in Sečnik ste napravili maturó
z odliko, 20 kandidatinj z dobrim uspe-
hom. Ena pa je dobila ponovljajni iz-
pit čez dva meseca. Dr. J. Bezjak je
izrazil svoje veliko zadovoljstvo nad
lepim znanjem vseh maturantinj.

Odgovor „Novi dobi“.

Dopis iz Konjic.

Pod klerikalno nemškutarško egi-
do v Konjicah. Pod tem naslovom je
prinesla celjska „Nova Doba“ št. 74,
dne 5. julija 1921, dopis iz Konjic, ki
je poln laži, zavijanj in sumničenj;
na nekaterih mestih je dopis narav-
nost ostuden.

Smatramo skoraj pod čast, na take
dopise odgovarjati, pa ker bi ven-
dar eden ali drugi lahko mislil, da je
na tem kaj resnice, podajemo naši
javnosti k zgorajšnjemu dopisu slede-
ča pojasnila:

Predvsem se napada kot nemšku-
tar sedanji konjiški župan g. Franc
Gologranc. Ravno celjski „Novi Dobi“
bi moralo biti znano, da je rodbina
Gologranc znana v Celju in daleč na
okoli kot zavedna narodna in obče

spoštovana. Tako je tudi sedanji kon-
jiški župan g. Gologranc bil vedno
narodnega mišljenja in je v celem o-
kraju splošno priljubljen. Samo eno
veliko napako vidijo konjiški demokra-
ti na njem, katere mu ne bodo nikdar
odpustili, namreč to, da je pristaš SLS

Dopisnik nadalje trdi, da je pri
občinskih volitvah zmagala SLS sa-
mo vsled zveze z nemškutarji in Nemci.
Nasprotno temu pribijemo, da je
SLS pri občinskih volitvah v trgu
Konjice nastopila popolnoma samo-
stojno, na lastnem programu in z la-
stnim imenom, da ni sklepala nobenih
pogodb z nemškutarji in Nemci in jim
ni dala nikakih obljub. Vsakega, ki
kaj drugega trdi, pozivljemo, da to
dokaže, drugače ga imenujemo podle-
ga obrekovalca in lažnjivca.

Na nesramno trditev, da smo imeli
z nemškutarji isti cilj, namreč na-
sprotovati ujedinjenju, ne bomo odgo-
varjali, vsaj v tem so naši demokrati
verni učenci svojih voditeljev, ki dol-
žijo vso SLS nemškutarije in avstri-
jakantsiva.

V tem dopisu se tudi napada, in
sicer na nekaterih mestih na prav o-
studen način, konjiška duhovščina.
Da imajo konjiški demokrati kosmat
okus, smo vedeli že dolgo, pa da se
more kdo tako daleč spozabiti, nismo
pričakovali. Konjiški demokratje naj
vedo, da bo konjiška duhovščina še z
večjo vnemo kakor do sedaj tudi v bo-
doče branila svoje vernike pred po-
gubonosnimi vplivi od demokrasko
strani.

Mimogrede in cenjenim čitateljem
v zabavo omenjamo, da je videl libe-
ralni dopisnik na Vidov dan v cerkvi
na črnomurinem mrtvaškem prtu pri
tumbi znamenje avstrijakantsva.

Liberalni dopisnik nadalje ugo-
tavlja, da na Vidov dan veliko hiš v

trgu ni imelo narodnih in državnih
zastav. Kriv je zopet seveda „klerika-
lno-nemškutarški“ občinski odbor.
K temu pribijemo, da je v gerentstvu
konjiškega trga skozi dve leti imela
večino demokraska stranka, kar se
tem demokratom v dveh letih ni po-
srečilo, to naj bi dosegli „klerikalci“
v par tednih! Liberalni dopisnik, oči-
vidno si se skregal s svojo pametjo!
Sicer pa izjavljamo, da bo g. župan v
tem oziru storil svojo dolžnost ter bo
konjiški trg v prihodnje kazal v tem
oziru drugačno lice kakor do zdaj.

Liberalnemu dopisniku še naš g.
vodja okrajnega glavarstva ni po vol-
ji. Nimamo povoda, da bi g. vodjo bra-
nili, vendar moramo resnici na ljubo
povedati, da se v tem slučaju g. vodji
godi krivica. On bi moral biti vsemo-
gođen, da bi kar čez noč vse glave
prebivalcev konjiškega okraja tako za-
sukal, da bi mislile slovensko, ali kar
bi bilo liberalnemu dopisniku najbolj
ljubo, demokrasko. Da bo naša so-
verna meja narodno zavedna, zato bo
treba pred vsem vzgojiti mladino, nov
rod. Tukaj se odpira hvaležno polje
našemu učiteljstvu, ki vidi zdaj žali-
bog svojo glavno nalogo v šoli v tem,
da zastuplja našo mladino s sokol-
skimi idejami.

Tako smo se pečali z lib. dopisni-
kom več kot preveč. V enem oziru smo
mu hvaležni. S takimi dopisi pri-
pomaga k temu, da širši stoji vso gni-
lobo gotovih krogov čedalje bolj spo-
znavaajo, in se od njih odvrtaajo. To
pa SLS le koristi.

Končno izjavljamo, da bomo pri-
stali SLS bodisi v tržki občini kon-
jiški, kakor tudi drugače vneto defali
za naš narod in za celo državo, se-
veda ne po načelih lažnjivega dopis-
nika „Nove Dobe“, temveč po edino
pravili načelih krščanstva.

KUPIMO

večjo množino mehkih kakor
trdih meterskih drv
in žagnih odpadkov. Ponudbe:

Brata Batič,
lesna trgovina. 391

Celje, Ljubljanska c. 14.

Starorenomirana trvdka

Alojzij Zoratti

cerkveni pozlatar, specialist v
restavriranju oltarjev, kipov,
umetnin itd. se priporoča čč.
duhovščini za naročila.

Mojstersko delo. Zmerne cene.
Skadišča poljskih križev in
7—10s razpel. 254

MARIBOR, Strossmajerjeva 3.

POZOR!

POHISTVO

raznovrstno kot mize, stole,
postelje, omare se prodaja
zelo po ceni. Vpraša se
v gostilni na Glavnem trgu
št. 5 v Mariboru. 3—3 381

Prvovrstni trapistovski

SIR

se dobiva pri

Matija Lahu, Maribor,

Glavni trg. 4—5 373

Hlapec h konjem, ki

razume sam na kmetiji gospo-
dariti, se sprejme takoj v župni-
šče na deželi. Kje, pove uprava
lista. Plačilo po dogovoru. 392

Iz češkoslovaške

tkalnice ravnokar došlo: Po-
steljina, lepo pisana 76 cm ši-
roka 1 m 36 K, 120 cm široka
1 m 68 K. Inlet, roza 120 cm
širok 1 m 78 K. Platno domače
pristno, za rjuhe ali priče ši-
roko 148 cm, 1 m 130 K. Na-
mizni prt, beli in barvani, z in
brez franž, široki in dolgi 150 cm
1 komad 150 do 200 K. Enaki
prti 150 cm široki, 200 cm dolgi
1 komad 200 do 280 K, la-
nene brisače po različnih cenah.
Ena jedilna lanena garnitura kot:
1 namizni prt in 6 servijetov v
različnih cenah. Ena slamjaca
pristna 130 K, 1 cajhlače 140 K,
do 260 K, ženske nogavice par
20 do 45 K, Obleke za dečke
od 3 do 9 let 240 do 380 K. 1
tridelna žimnica (matraca) z
atrikom 960 K, 1 žimnata pod-
laga (Drahteinsatz) 365 K. V
zalogi večja izbira hlačevin,
plavotiska, belega platna itd.
Vsakovrstne vrvi, kot za cerkv.
zvonove, splave (flose), seno,
dvigala in perilo, konjske štanga
in uizde pri

Alojzij Gnušek, Maribor,

Glavni trg št. 6. 318

Inserirajte v Straži!

Učenec za galanterijo iz bo-
lje hiše se takoj sprejme. Eksportna hiša Luna,
Maribor, Slomškov trg št. 11.
3—3 382

Gospodarska zveza

Centrala za skupni nakup in prodajo

r. z. z. o. z.

Ljubljana, podružnica Celje,

ima na zalogi špecerijske predmete, kolonialno blago,
vse vrste žita, moke i.t.d. Prvovrstno češko in angleško
manufakturo, najboljši splitski cement, lahki in težki
bencin, vsakovrstne poljedelske stroje in železnine.
Največja izbira mesnatih izdelkov. Nakup domačih vin.
kakor tudi nakup in prodajo vsakovrstnega lesa. Vse
informacije naj se zahteva od podružnice Celje. 380

Žaganje drv z motorjem

Na novo se priporoča, po najnižji ceni
in točni postrežbi iz Ljubljane došel

Anton Pucihar, Krekova ulica 4/II, Maribor.

Zraven «Narodne banke». 390

FRANC KRANJC,

slikar 329

MARIBOR, Cvetlična ulica 8.

Absolvent monakovske in dunajske umet. obrtne šole. Izvršuje
slikanje sob, napisov, pokrajin, dekoracij in portretov po cenl.

Somišljeniki darujte za sklad KZ.

4 milijone kron

zadene v najsrečnejšem slučaju igralec v drugem kolu
državne razredne loterije.

Žrebanje se vrši v prvem razredu

15. in 16. julija 1921.

Cene srečkam v prvem razredu: cela srečka 48 din.,
polovica 24 din., četrtinka 12 din., osminka 6 din.

Srečke prodaja 380

Zadružna gospodarska banka d. d. podružnica Maribor

Koroška cesta 1., I. nadstropje.

Velika zaloga UR vsakovrstnih

in verižic, prstanov, uhanov, ter
jedilnega orodja itd. 4—7P

Vsa v to stroko spadajoča popravila izvršujem
točno in po ceni

Maribor, Jurčičeva ul. 8

Lovro Stojec, (Edmund Schmidgasse). 314

LIVARNA

ZA

ZVONOVE IN KOVINE

POPREJ DENZELA SINOV

MARIBOR : KOPALIŠKA ULICA 9

je zopet v obratu!

CERKVENE ZVONOVE

Izdeluje surova litve v vseh kovinah in zlit-
vinah (bron, medenina, aluminij itd.)

UMETNA LIVARNA

RELIEFI, CERKVENI SVETILNIKI

Vsa oprema za žgalnice, kletarstva, pivo-
varne, opreme za plin in vodovod, opreme
za cevi, pipe za pivo, uteži iz medenine last-
nega izdelka. Popravilnica za brizgalne itd.

16†

lnž. J. & H. Bühl.

166

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Stolna ulica št. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.

Obrestuje vloge po 4⁰/₀ in 4¹/₄⁰/₀

Daje posojila na vknjižbo ali poroštvo. Stroški so neznatni, ker oskrbi zavod vknjižbo
185 brezplačno. 31

Za varnost vlog jamči rezervni sklad, na-
ložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stav-
biščih na najlepšem prostoru v Mariboru.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.